

Remissvar

Dnr 2026-143

2026-05-13

Klimat- och näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Förordning om industriell acceleration och omställning (Industrial Accelerator Act, COM (2026) 100)

KN2026/00781

SAMMANFATTNING

Konjunkturinstitutet (KI) välkomnar ambitionen som ytterligare stärker förutsättningarna inom EU för ökad fossilfri industriproduktion exempelvis genom enhetliga tillståndsförfaranden och förenklade tillståndprocesser. Emellertid bedömer KI att förslaget riskerar att leda till en ineffektiv resursallokering i ekonomin och avstyrker det i dess nuvarande form. KI:s synpunkter redovisas nedan.

OÖNSKADE SAMHÄLLSEKONOMISKA EFFEKTER

Enligt förslaget ska unionens medlemsstater sträva efter att produktionen i EU:s tillverkningsindustrin senast 2035 utgör minst 20 procent av unionens bruttonationalprodukt. Ett sådant mål riskerar att snedvrider resursallokeringen genom att kapital och arbetskraft styrs mot att öka tillverkningsindustrins andel snarare än att investeringarna sker där de ger högst samhällsekonomisk avkastning. Sammantaget anser KI att detta kan reducera den övergripande effektiviteten i ekonomin utan att utsläppen för den skull blir lägre. Ett mål för strukturomvandling riskerar samtidigt att inskränka handlingsutrymmet i den ekonomiska politiken genom att framtida reformer och prioriteringar i högre grad behöver anpassas till denna typ av sektorpolitiska mål, snarare än till förändrade ekonomiska förutsättningar eller andra samhällsekonomiska målsättningar.

KOSTNADSEFFektivITET OCH BEFINTLIGA STYRMEDEL

KI är tveksamt till att de klimatkrav som föreslås inkorporeras i offentlig upphandling och offentligt stöd är kostnadseffektiva i sin föreslagna utformning. Centrala branscher såsom aluminium, cement samt järn och stål omfattas redan av EU:s utsläppshandelssystem, vilket innebär att det redan finns ett pris på utsläpp som styr mot utsläppsminskningar. Vidare kan ett ambitiöst ETS2 bidra till att styra efterfrågan mot exempelvis nollutsläppsbilar, vilket i sig kan minska behovet av ytterligare riktade åtgärder inom dessa områden. Tidigare analyser, exempelvis Konjunkturinstitutet (2020)¹, visar att upphandlingsbaserade styrmedel tenderar att vara mer kostnadseffektiva när de riktas mot delar av ekonomin som saknar befintlig styrning. Att införa sådana instrument i branscher som redan är föremål för omfattande klimatstyrning riskerar därför att ge begränsad ytterligare nytta.

¹ Konjunkturinstitutet (2020), "Miljö, ekonomi och politik 2020"

OKLART VAD KOLDIOXIDSNÅL INNEBÄR

Definitionen av vad som avses med ”koldioxid snål” kommer att bero på de delegerade akter som ska antas enligt byggproduktförordningen och förordningen om ekodesign för hållbara produkter. I avsaknad av en i förväg fastställd och enhetlig definition skapas osäkerhet kring de krav som kommer att gälla vid tidpunkten för investering och marknadsintroduktion av koldioxid snåla produkter. Detta riskerar att försvåra företagens möjligheter att bedöma framtida efterlevnadskrav, jämföra alternativ och fatta långsiktigt investeringsbeslut.

ÖKAD ADMINISTRATION OCH SVÅRARE UPPFÖLJNING

Kommissionen bedömer att de administrativa kostnader som uppstår för företag som direkt omfattas av förordningen kommer att uppvägas av effektivitetsvinster till följd av mer effektiva tillståndsförfaranden samt långsiktiga fördelar i form av vad kommissionen anger som en ökad motståndskraft i leveranskedjorna. Denna typ av jämförelse är emellertid tveksam, då det inte är självklart att kostnader och vinster står i proportion till varandra och eftersom nyttan av ökad motståndskraft i leveranskedjor torde vara svår att kvantifiera. KI menar att kostnaderna uppstår i stor utsträckning omedelbart och direkt för berörda företag och myndigheter, medan de förväntade effektivitetsvinsterna framstår som mer osäkra och delvis beroende av medlemsstaternas genomförande av regelverket. Det är därför svårt att bedöma om de antagna besparingarna faktiskt kommer att kompensera för de ökade administrativa bördorna.

Förslaget riskerar även att försvåra uppföljningen av direktivets efterlevnad. De faktiska utsläppen hos utpekade produkter beror på tillverkningsprocesser, energimix och ursprunget på insatsvaror i flera led av värdekedjan. Dessutom är produktionskedjorna ofta globala och komplexa, vilket gör det administrativt krävande att fastställa ursprung och mervärde i varje led. Detta gör kontrollen komplex och ställer höga krav på spårbarhet, vilket sällan kommer utan en samhällsekonomisk kostnad.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Albin Kainelainen. Föredragande har varit Laszlo Sajtos. I den slutliga handläggningen av remissvaret har också Anna Dahlqvist deltagit.

Albin Kainelainen
Generaldirektör